

2 0 2 2

SANSKRIT

Paper : SKT-HC-2016

[Classical Sanskrit Literature (Prose)]

(Honours Core)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Śukanāsopadeśa)

(Marks : 25)

1. Answer the following questions (any five) : 1×5=5

अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं देयम् (पञ्चानाम्)—

(a) The word 'Kādambarī' besides being the title bears another meaning. What is that?

शीर्षकस्य अतिरिक्तं 'कादम्बरी'-शब्दः अर्थान्तरं धारयति।
किं तत्?

(b) *Kādambarī* is a Kathā / Ākhyāyikā.

(Choose the correct one)

‘कादम्बरी’ एका कथा / आख्यायिका।

(सम्यक् पदं चिनुत)

(c) Who is the hero of the *Kādambarī*?

‘कादम्बरी’ इति काव्ये नायकः कः?

(d) Who is Śukanāsa?

शुकनासः कः?

(e) To whom did Śukanāsa advise?

शुकनासः कस्मै उपदेशं दत्तवान्?

(f) “यथा यथा चेयं चपला दीप्यते”

Who is referred to as ‘चपला’ here?

‘चपला’ इत्यनेन का निर्दिश्यते?

(g) How is ‘लक्ष्मीमदः’?

‘लक्ष्मीमदः’ कीदृशः भवति?

(h) Who is अनार्या according to Śukanāsa?

शुकनासानुसारेण अनार्या का?

2. Translate any one of the following :

5

निम्नलिखितयोः एकस्य अनुवादः करणीयः —

(a) विदितवेदितव्यस्याधीतसर्वशास्त्रस्य ते नाल्पमप्युपदेष्टव्यमस्ति।
केवलं च निसर्गत एवाभानुभेधरत्नालोकोच्छेद्यम् अप्रदीप-
प्रभापनेयमतिगहनं तमो यौवनप्रभवम्।

(b) प्रतिशब्दक इव राजवचनमनुगच्छति जनो भयात्। उद्दामदर्पाश्च
पृथुस्थगितश्रवणविवराश्चोपदिश्यमानमपि ते न शृण्वन्ति।
शृण्वन्तोऽपि च गजनिमीलितेनावधीरयन्तः खेदयन्ति
हितोपदेशदायिनो गुरून्।

3. Explain :

10

व्याख्यायताम्—

“बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम्।”

Or / अथवा

Write the summary of the lesson *Śukanāsaopadeśah*.

‘शुकनासोपदेशः’ इति पाठस्य सारांशः लिख्यताम्।

4. Write a short note on (any one) :

5

टीका लेखनीया (एकतरस्य)—

वडवानल ; अष्टवसु।

UNIT—II

(*Viśrutacaritam*)

(Marks : 25)

5. Justify the statement :

उक्तिरियं विचार्यताम्—

“दण्डिनः पदलालित्यम्।”

Or / अथवा

Who was Vihārabhadra? Reproduce in your own words the speech of Vihārabhadra as you find in the *Viśrutacaritam*.

विहारभद्रः कः आसीत्? विश्रुतचरितमधिकृत्य विहारभद्रस्य उक्तिः स्वीयगिरा वर्णयताम्।

6. Translate any one of the following :

निम्नलिखितयोः एकस्य अनुवादः करणीयः —

(a) मयाऽपि परिभ्रमता विन्ध्याटव्यां कोऽपि कुमारः क्षुधा तुषा च क्लिश्यन्नक्लेशार्हः कचित्कूपाभ्याशोऽष्टवर्षदेशीयो दृष्टः। स च त्रासगद्गदमगदत्—महाभाग, क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्थ, साहाय्यकम्। अस्य मे प्राणापहारिणीं पिपासां प्रतिकर्तुमुदक-मुदञ्चिह कूपे कोऽपि निष्कलो ममैकधारणभूतः पतितः।

(b) सः पुण्यैः कर्मभिः प्राप्य पुरुषायुषम्, पुनरपुण्येन प्रजानामगण्यतामरेषु। तदनन्तरमनन्तवर्मा नाम तदायति-रवनिमध्यतिष्ठत्। स सर्वगुणैः समृद्धोऽपि देवादण्डनीत्यां नात्यादतोऽभूत्। तमेकदा रहसि वसुरक्षितो नाम मन्त्रिवृद्धः पितुरस्य बहुमतः प्रगल्भवागभाषत्।

7. Answer any five of the following questions : 2×5=10

अधोलिखितानां पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं देयम्—

(a) Write any two qualities of the character of Puṇyavarmā.

पुण्यवर्मणः चरित्रस्य गुणद्वयं लिख्यताम्।

(b) “महाभाग, क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्थ, साहाय्यकम्।”

Who is the speaker here? To whom was it stated?

अत्र कः वक्ता? कं प्रति उक्तम् एतद्?

(c) What are the चतस्रः राजविद्याः?

चतस्रः राजविद्याः काः सन्ति?

(d) What do you mean by the term ‘चतुरङ्गबल’?

‘चतुरङ्गबल’ इति पदेन किं सूच्यते?

(e) “जननाथश्च सस्मितम् उत्तिष्ठ, ननु हितोपदेशाद् गुरवो भवन्तः।”

What is the meaning of the term ‘जननाथ’? Who is जननाथ here?

‘जननाथ’ इति पदस्य अर्थः कः? अत्र ‘जननाथः’ कः?

(f) Derive the following words (any two) :

निम्नलिखितशब्दानां व्युत्पत्तिः लेखनीया (द्वयोः)—

पतितः ; कीर्तिमान् ; विहाय ; कर्मभिः।

(g) Name and expound the Samāsas of any two of the following :

निम्नलिखित-समासानां नामोल्लेखपूर्वकं व्याख्या कार्या (द्वयोः) —

विन्ध्याटव्याम् ; महाभाग ; भोजवंशभूषणम् ;
योगक्षेमयोः ; पाषाणपतितैः ।

UNIT—III

(Origin and Development of Prose, Important Prose Romance and Fables)

(Marks : 30)

8. Answer the following questions : 1×5=5

निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं देयम्—

(a) Who is the writer of the *Vāsavadattā*?

‘वासवदत्ता’ इति ग्रन्थस्य प्रणेता कः?

(b) Write the name of a *Kāvya* which is included into the ‘*Gadyatraya*’.

गद्यत्रयान्तर्गतस्य एकस्य काव्यस्य नाम लिख्यताम् ।

(c) *Tilakamañjarī* is written by *Vāḍibhasimha*.

(Write True or False)

‘तिलकमञ्जरी’ इति ग्रन्थस्य प्रणेता अस्ति वादिभसिंहः ।

(शुद्धम् अशुद्धं वा लिखत)

(d) How many divisions are there in the *Hitopadeśa*?

‘हितोपदेश’ इति ग्रन्थे कति विभागाः सन्ति?

(e) ‘*Śukasaptati*’ is a collection of 55 / 49 / 70 stories.

(Choose the correct one)

‘शुकसप्ततिः’ 55 / 49 / 70 कथानां समष्टिः ।

(शुद्धमुत्तरं प्रदेयम्)

9. Answer any two of the following : 10×2=20

अधोलिखितानां कस्यापि द्वयस्य उत्तरं देयम्—

(a) Discuss about the origin and development of Sanskrit prose romances.

संस्कृतगद्यकाव्यस्य उद्भवः विकासश्च इति विषये आलोच्यताम् ।

(b) Write an elaborate note on the Sanskrit fable literature.

संस्कृतकथासाहित्यसन्दर्भे विस्तरेण लेखनीयम् ।

(c) Write down the salient features of *Daśakumāracaritam*.

‘दशकुमारचरितम्’ इति ग्रन्थस्य वैशिष्ट्यानि लिखत ।

10. Write a short note on any one of the following : 5

कस्यापि एकस्य टीका लेखनीया—

बाणभट्ट ; वेतालपञ्चविंशति ; दण्डी ; पञ्चतन्त्र ।

★ ★ ★